

Inventering och bedömning av naturvärde

Våtmarker vid Gunsta

Exploateringsområde i Uppsala kommun, Uppsala län

Produktion: Enetjärn Natur AB 2013

enetjärn
natur ab

2013-08-22

Om dokumentet

Uppsala kommun

Exploateringsområde vid Gunsta i Uppsala kommun, Uppsala län - inventering och bedömning av naturvärde av våtmarker.

Utredningen har genomförts under tiden juni till augusti 2013.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Kirsi Jokinen – naturinventering, bedömningar och rapportering. Biogeovetare med flera års erfarenhet av naturinventeringar.

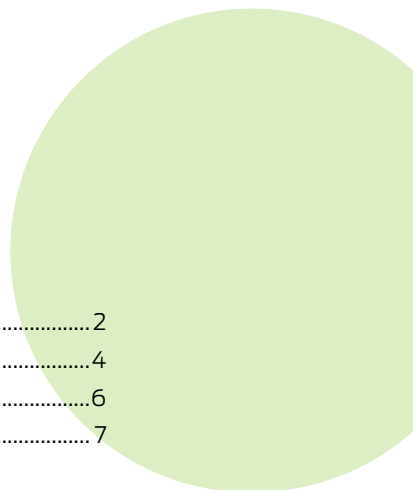
Sofia Lund – kvalitetsgranskning. Biolog, tjänsteansvarig för naturvärdesinventeringar på Enetjärn Natur AB.

Samtliga är verksamma vid Enetjärn Natur AB.

Omslagsbild: Utsikt över ett öppet kärr i inventeringsområdet.

Samtliga fotografier: Enetjärn Natur AB.

För bakgrundskartor gäller © Lantmäteriet Dnr 2013/0058.

Innehåll

Om dokumentet	2
Sammanfattning.....	4
1 Inledning.....	6
2 Metodik.....	7
Naturvärdesbedömning	7
Inventeringen vid Gunsta	8
Utredning av artförekomster	8
Ingen lokaliseringsbedömning.....	9
3 Naturmiljöer.....	10
Tidigare kännedom om naturvärde.....	10
4 Våtmarkernas naturvärde.....	12
5 Skyddade och fridlysta arter	19
Fåglar.....	19
Övriga arter bilaga 1.....	20
Bilaga 2	20
6 Samlad bedömning.....	23
Källor.....	24
Webbsidor	24
Litteratur	24

Sammanfattning

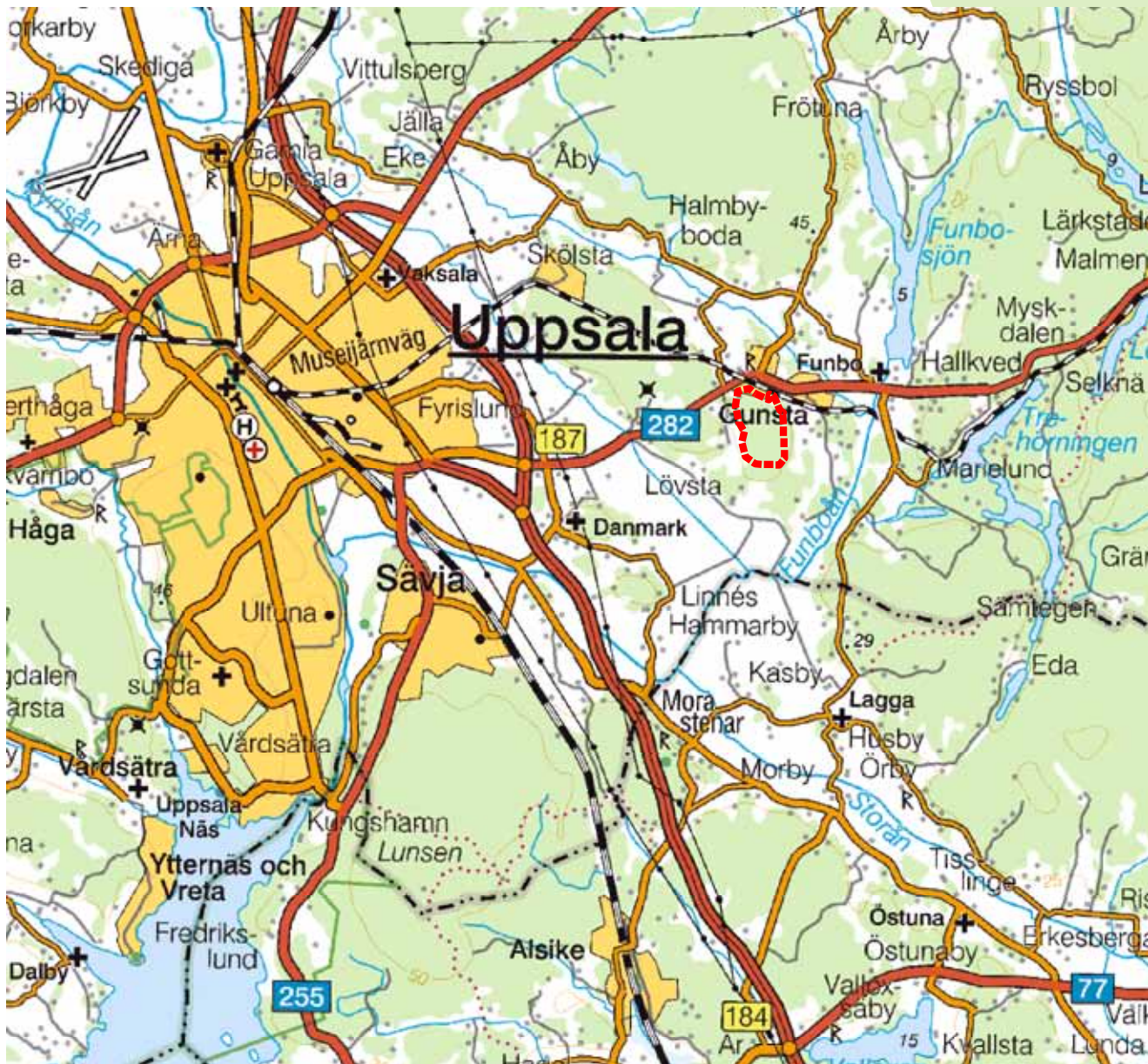
En naturvärdesinventering av våtmarker har genomförts vid Gunsta där Uppsala kommun planerar en större utbyggnad av bebyggelse. Naturvärdesbedömningen har genomförts med utgångspunkt från remissversionen av svensk standard för naturvärdesinventering (SS 199000). Fältbesök genomfördes under juli 2013 och har kompletterats med en sammanställning av befintlig kunskap. Syftet med naturvärdesinventeringen är att bedöma vilka delar av inventeringsområdet som består av våtmark samt att bedöma våtmarkernas naturvärde.

Inventeringsområdet kring Gunsta består till övervägande del av produktionsskogar där gran och tall är de vanligaste trädslagen. Terrängen i området är småkuperad. Det finns några mindre våtmarker, omgivna av brukad skog, utspridda i området.

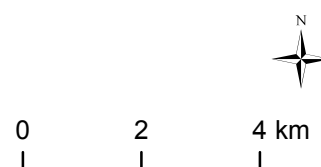
Våtmarkerna är till största delen trädbevuxna fattigkärr med en ordinär våtmarksflora. Stora delar av våtmarkerna har utsatts för en viss mänsklig påverkan i form av dikning och skogsbruksåtgärder. Detta märks genom att äldre träd i stort sett saknas och att många av våtmarkerna är igenväxande med ett stort inslag av unga träd och buskar. Trots detta har våtmarksobjekten vissa ekologiska förutsättningar: på en del myrar finns det död ved i olika nedbrytningsstadier och andelen lövträd är större än i det omgivande skogslandskapet. Våtmarkerna har en naturlig flora bestående av vanliga våtmarksarter och floran skiljer sig från skogsvegetationen som dominerar i andra delar av inventeringsområdet. Våtmarkerna bedöms ha ett påtagligt naturvärde i och med att de har vissa ekologiska förutsättningar samt högre artrikedom än det omgivande landskapet.

Inga arter som omfattas av Artskyddsförordningen observerades under fältbesöket eller är tidigare kända från området. Ett antal arter bedöms dock kunna förekomma i området.

 Inventeringsområde

1 Översiktskarta med inventeringsområdet vid Gunsta.

2013-08-22

1 Inledning

Uppsala kommun planerar en större utbyggnad av Funbo/Gunsta i enlighet med en fördjupad översiktsplan för Funbo från 2011. Ett flertal detaljplaner kommer att upprättas för området. Exploateringsområdet vid Gunsta är beläget ca 10 km öster om Uppsala tätort. En naturvärdesinventering av våtmarker har utförts som underlag för dispensansökan från markavvattningsförbudet. Inventeringsområdet omfattar merparten av området i den fördjupade översiktsplanen. Fältbesök gjordes i juli 2013. Resultatet av detta samt annan kunskapssammanställning presenteras i denna rapport.

Naturvärde

Med naturvärde avses i den här rapporten betydelse för biologisk mångfald.

Syfte

Syftet med naturvärdesinventeringen var att kartlägga våtmarkerna inom inventeringsområdet samt att bedöma deras naturvärde.

2 Våtmarkerna i inventeringsområdet är mestadels trädbärande. Det förekommer sparsamt med död ved i våtmarkerna..

2 Metodik

I detta kapitel beskrivs hur inventeringen genomförts och vad som ligger till grund för de bedömningar som redovisas.

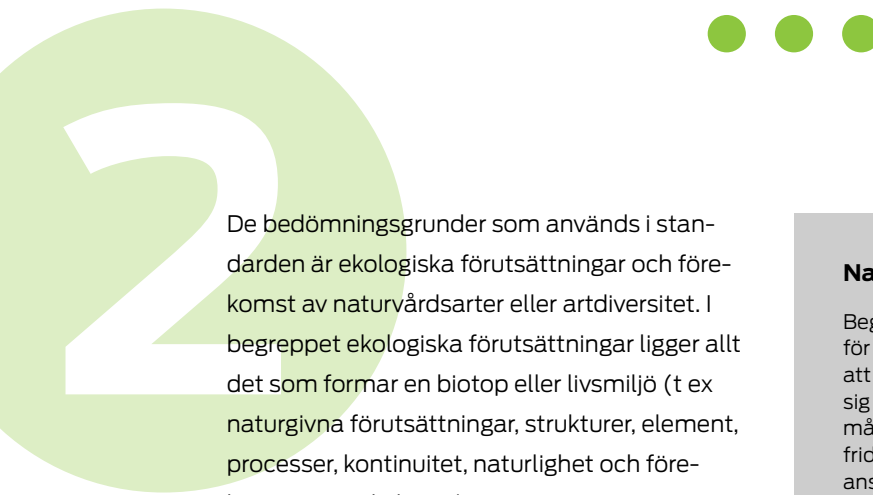
Naturvärdesbedömning

Naturvärdesbedömningen har genomförts med utgångspunkt från remissversionen av svensk standard för naturvärdesinventering (SS 199000). Standarden har utarbetats av landets ledande naturvårdskonsulter, däribland Enetjärn Natur AB, tillsammans med representanter från Trafikverket och SIS Swedish Standards Institutes. Standarden är tillämpbar på samtliga i landet förekommande biotoper.

Syftet är att inom ett inventeringsområde identifiera, avgränsa och dokumentera de geografiska områden som är av betydelse för biologisk mångfald. För varje objekt görs en samlad bedömning av naturvärde. Naturvärdet redovisas i fyra olika naturvärdesklasser enligt tabell nedan. Varje objekt redovisas på karta, ges en beskrivning i text och en samlad bedömning.

Tabell 1. Naturvärde bedöms enligt skala i tabellen nedan. Redovisningen av inventeringens resultat tydliggörs på kartor i kapitel 4.

Naturvärdesklass	Bedömning	Innebörd
1 a	Högsta naturvärde	Geografiska områden med särskilt stor betydelse för biologisk mångfald. Har kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för ett stort antal naturvårdsarter eller flera rödlistade arter eller enstaka hotad art.
1 b	Högt naturvärde	Geografiska områden med särskilt stor betydelse för biologisk mångfald. Har kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för flera naturvårdsarter eller enstaka rödlistad art eller har mycket hög artrikedom och antingen goda ekologiska förutsättningar eller utgörs av Natura 2000-naturtyp.
2	Påtagligt naturvärde	Geografiska områden med särskild betydelse för biologisk mångfald. Har förutsättningar för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för naturvårdsarter, har hög artrikedom och vissa ekologiska förutsättningar eller utgörs av Natura 2000-naturtyper.
3	Visst naturvärde	Geografiska områden med viss betydelse för biologisk mångfald. Har vissa förekomster av naturvårdsarter, hög artrikedom, vissa ekologiska förutsättningar eller är av betydelse för variation av biotoper på lokal nivå.

De bedömningsgrunder som används i standarden är ekologiska förutsättningar och förekomst av naturvårdsarter eller artdiversitet. I begreppet ekologiska förutsättningar ligger allt det som formar en biotop eller livsmiljö (t ex naturgivna förutsättningar, strukturer, element, processer, kontinuitet, naturlighet och förekomst av nyckelarter).

Inventeringen vid Gunsta

Den här naturvärdesinventeringen av våtmarker vid Gunsta omfattar inventering i fält och sammanställning av annat relevant kunskapsunderlag. Naturvärdesinventeringen gjordes på fältnivå och med detaljeringsgrad fält detalj. Detaljeringsgraden innebär att naturvärdesobjekt ner till en storlek på 25 m², alternativt linjeformade objekt med en längd på minst 10 m och en bredd på minst 0,5 m, eftersöks. Endast naturvärdesobjekt som tillhör biotopgrupp myr enligt standarden omfattas av denna inventering. Området besöktes i fält under en dag i juli 2013. Bedömningarna grundar sig på slutsatserna från fältbesöken samt annan kunskapssammanställning.

Naturvärdesinventeringen inleddes med en flygbildstolkning samt kartstudier i syfte att bedöma vilka delar av inventeringsområdet som skulle kunna bestå av våtmarker. Därefter följde själva fältinventeringen. Alla på förhand identifierade möjliga våtmarker besöktes i fält. Dessutom eftersöktes ytterligare våtmarker som kan ha förbisetts vid förarbetet.

Inventeringen har i första hand varit inriktad på biotoper. Speciell uppsikt hölls efter de rödlistade arter, signalarter, arter som omfattas av artskyddsförordningen och andra naturvårdsintressanta arter som är fastsittande eller relativt stationära men insatsen ska ses som en översiktlig inventering.

Vidare har befintligt kunskapsunderlag sammanställts. Kunskap om området har inhämtats från Länsstyrelsen i Uppsala län och Artportalen. Dessutom har underlag hämtats från Skogens Pärlor, Naturvårdsverkets karttjänster för Natura 2000-områden och riksintressen, länsstyrelsens våtmarksinventering, och Sveriges geologiska undersökning.

Utredning av artförekomster

En utredning av vilka av de arter som omfattas av Artskyddsförordningen som finns i våtmarker i området kring Gunsta har gjorts. De arter som omfattas av analysen är de som omfattas av Artskyddsförordningens bilaga 1 och bilaga 2. Analysen omfattar dels de arter som faktiskt påträffats i området och

Naturvårdsart

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Begreppet omfattar skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter.

Våtmark

Med våtmark menas sådan mark där vatten under en stor del av året finns nära under, i eller över markytan, samt vegetationstäckta vattenområden. Minst 50 % av vegetationen bör vara hydrofil, d.v.s. fuktighetsälskande, för att man skall kunna kalla ett område för våtmark.

dels de arter som kan förväntas förekomma. När det gäller fåglar har endast de arter som markerats med B i förordningen samt de som är upptagna på den nationella rödlistan tagits med. Detta i linje med Naturvårdsverkets handbok för Artskyddsförordningen.

Förutom de arter som observerades i samband med fältbesöket har uppgifter om artförekomst från Artportalen använts. Vid sidan av de dokumenterade förekomster som befintligt kunskapsunderlag genererar har även en bedömning gjorts om det kan finnas ytterligare arter som omfattas av Artskyddsförordningen i området. Antaganden om troliga eller möjliga artförekomster grundar sig på om det för respektive art finns lämpliga livsmiljöer i våtmarker det aktuella området och om arten finns i närheten.

Ingen lokaliseringsbedömning

Det är viktigt att understryka att de bedömningar av naturvärde som gjorts inte innebär ett ställningstagande om huruvida inventeringsområdet är lämpligt för exploatering för bebyggelse eller ej. Denna lokaliseringsbedömning görs av kommunen i samband med fortsatt projektering.

3 Naturmiljöer

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av inventeringsområdet och dess naturmiljöer.

Det område vid Gunsta som varit föremål för naturinventeringen täcker en areal av ca 110 ha. Inventeringsområdet består mestadels av skogsmark. Gran och tall är de vanligaste trädslagen inom inventeringsområdet. Tall dominerar på hållmarkerna, medan granen är vanligare mellan höjderna. Lövträd, såsom asp och björk, utgör ett varierande inslag i skogarna. Skogen används för skogsbruk och det finns några kalhyggen inom området. Mindre våtmarker, som till stor del är trädbärande, finns utspridda inom inventeringsområdet. Två mindre områden med odlingsmark finns inom inventeringsområdet: vid Hällkrona i nordöstra delen av inventeringsområdet och vid Skogstorp i sydvästra delen av inventeringsområdet. Odlingsmarken består av åkermark som används för vallodling. Inga vattenmiljöer, förutom ett antal diken, finns i inventeringsområdet.

Landskapet i inventeringsområdet är småkuperat. Området ligger nedanför högsta kustlinjen och morän är den dominerande jordarten. Torvmarker finns i anslutning till våtmarkerna och berg i dagen finns på höjderna. Inventeringsområdet är blockrikt.

Spillning av älg observerades på flera av våtmarkerna under fältbesöket.

Inventeringsområdet ligger strax söder om väg 282. En skogsbilväg leder in till inventeringsområdets södra del från Skogstorp. Bostadsområdet Bärby äng angränsar till norra delen av inventeringsområdet medan bostadsområdena Brunns och Trångtä ligger väster om inventeringsområdet. En bred grusväg har nyligen anlagts från odlingsmarken vid Hällkrona till Myrtorp sydväst om området.

Tidigare kännedom om naturvärde

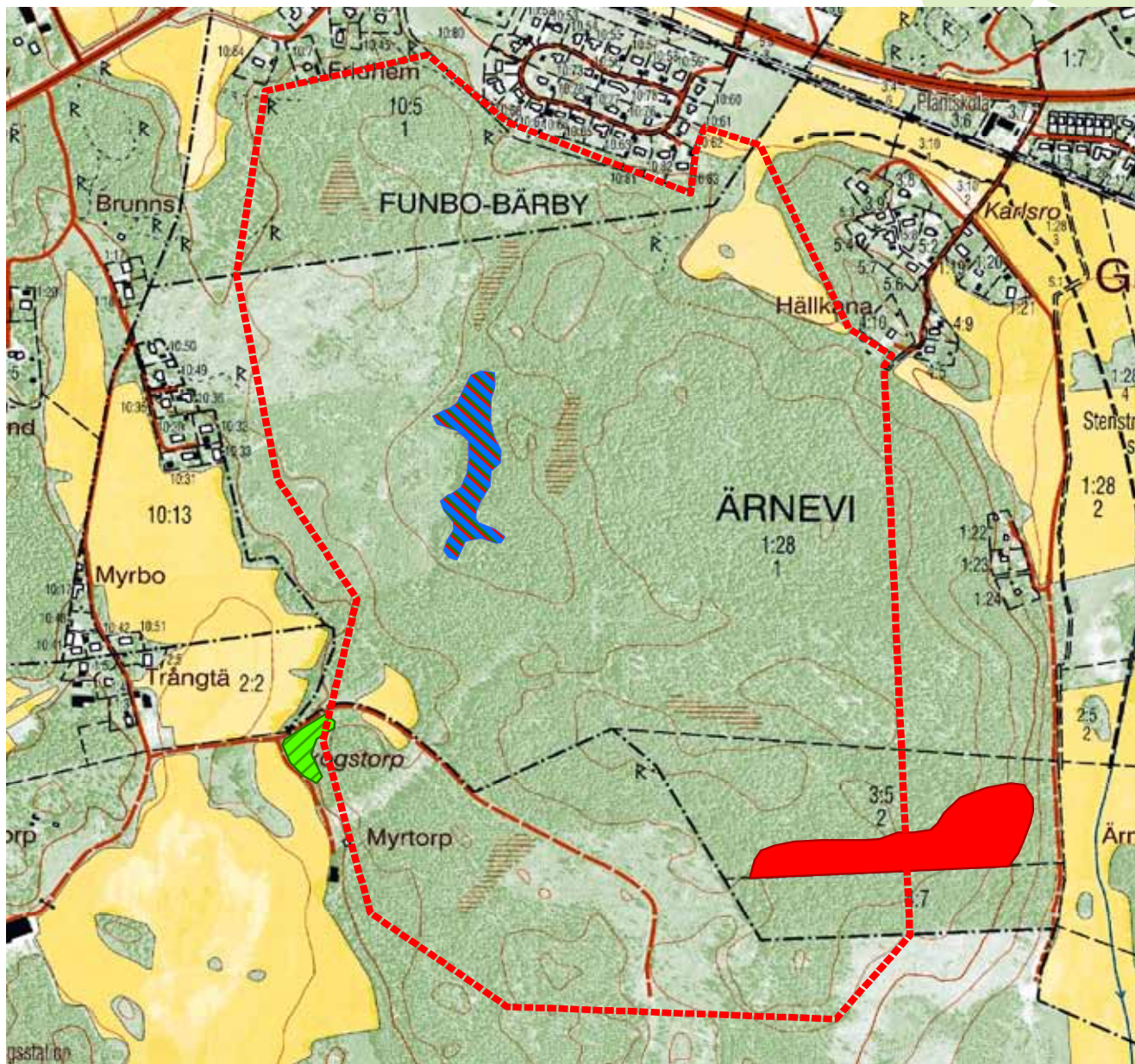
Inom inventeringsområdet har Skogsstyrelsen identifierat en nyckelbiotop, ett naturvärdesobjekt och en sumpskog (se figur 3). Av dessa är det endast sumpskogen som utgörs av våtmark.

Nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt

Nyckelbiotoper är skogsområden med mycket högt naturvärde. Dessa skogar har egenskaper som gör att de har en nyckelroll för skogens missgynnade och hotade djur och växter.

Naturvärdesobjekt är skogsbestånd som uppmärksammas under nyckelbiotopsinventeringen men som inte håller lika högt naturvärde som nyckelbiotoperna.

Vare sig nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt har något lagligt skydd. De stora skogsägarna och virkesköparna har som policy att undanta nyckelbiotoper från skogsbruk, vilket innebär att nyckelbiotoperna i praktiken åtnjuter en sorts frivilligt naturskydd.

- Inventeringsområde
- Skogsstyrelsens naturvärdesobjekt
- Sumpskog
- Nyckelbiotop

4 Våtmarkernas naturvärde

I detta kapitel beskrivs de våtmarksobjekt som finns inom inventeringsområdet. Objekten redovisas i karta i figur 12.

A Trädbärande fattigkärr

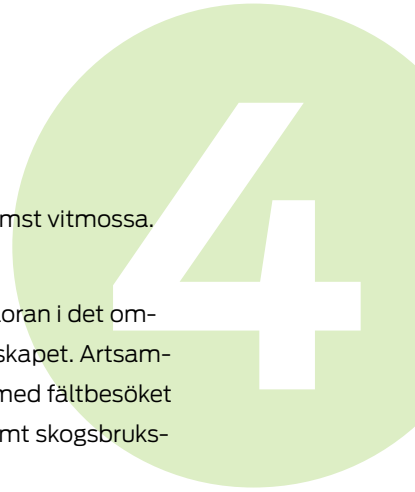
Klass 2

Beskrivning: Det här objektet utgörs av ett mindre trädbärande kärr på torvmark. Det dominerande trädslaget är glasbjörk, men även en del tall samt enstaka sälgar växer på myren. De allra flesta träden har raka stammar och äldre träd saknas helt. Objektet har påverkats av skogsbruk genom röjning främst i närheten av objektets kantzoner. Den döda ved som finns utgörs av avverkningsrester, medan äldre död ved saknas. Ett antal diken finns i skogen runt våtmarken. Att kärret långsamt håller på att växa igen märks genom att en del små plantor av björk och gran har kommit upp. Fältskiktet är starrdominerat, högbevuxet och tätt. Andra vanligt förekommande arter är frossört, kråklöver, kärrsilja, sjöfräken,

4 Objekt A utgörs av ett trädbevuxet fattigkärr.

strandlysing, sumpmåra, vattenklöver, ängsull och älggräs. I bottenskiktet växer det främst vitmossa. Kärret består helt av fastmatta. Öppet vatten saknas.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Objektets värde har påverkats negativt av igenväxning samt skogsbruksåtgärder, men objektet bedöms ändå vara av lokal betydelse för variation.

B Litet fattigkärr i en sänka

Klass 2

Beskrivning: Det här objektet utgörs av ett litet trädbevuxet kärr som ligger inklämt i en sänka mellan två höjder. Kärret är ett fattigkärr på torvmark. Trädarter som förekommer på kärret är sälg och glasbjörk. Äldre träd och död ved saknas. Vegetationen i fältsiktet är mycket tät och bland vanliga arter kan nämnas flaskstarr, kråklöver, stjärnstarr, strandlysing, vattenklöver och älggräs. Bottenskiktet domineras av vitmossa.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket

5 Objekt B utgörs av ett litet fattigkärr i en sänka.

eller är kända sedan tidigare. Inga direkta spår av mänsklig påverkan finns, men på grund av objektets ringa storlek saknas ekologiska förutsättningar som är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Objektet har dock betydelse för variation av biotoper på lokal nivå.

C Sumpskog

Klass 2

Beskrivning: Det här objektet utgörs av ett långsmalt område med sumpskog på torvmark. Våtmarks-typen är fattigkärr. Objektet ligger på plan mark mellan två mindre sluttningar. Trädskiktet domineras av sälg. Sälgarna växer så tätt så att skogen på sina ställen är svårgenomtränglig, men det finns några öppna luckor. Förutom sälg förekommer det en del glasbjörk och på utkanterna av sumpskogen växer det ett antal mindre granar. Det finns en del död ved främst i form av döda stående stammar. Fältsiktet är mycket tätt med inslag av t ex brudborste, brunven, flaskstarr, frossört, kabbleka, kärrsilja, kärrviol, svärdsilja, vass, vattenmåra och älggräs. Det finns några äldre igenvuxna diken i anslutning till området.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det om-givande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsam-mansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Objektet har påverkats av dikning, men inga andra direkta spår av mänsk-lig påverkan finns.

D Öppet kärr

Klass 2

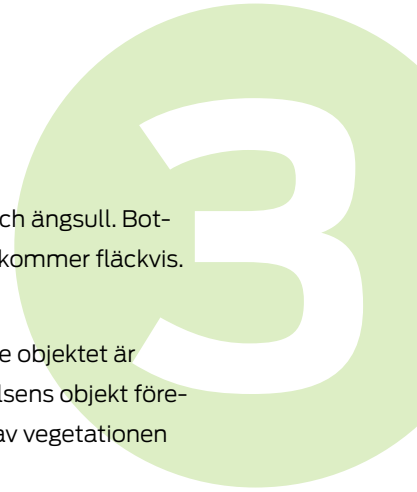
Beskrivning: Det här objektet utgörs till största del av öppet fattigkärr. Kärret är torvbildande. På kanter-na och i södra delen av objektet övergår marken till sumpskog med glasbjörk och sälg. Det finns lite död ved på olika nedbrytningsstadier i skogen. Fältskiktet domineras av halvgräs, framför allt starr. Bland

6 Objekt C utgörs av ett tätt sumpskogsbestånd.

7 Objekt D utgörs av ett öppet fattigkärr.

andra arter kan nämnas brunven, frossört, kråklöver, kärrviol, sjöfräken, strandlysing och ängsull. Bottenskiktet täcks till en stor del av förna och är således mycket artfattigt. Vitmossa förekommer fläckvis. Kärret består helt av fastmatta.

Objektet har tidigare identifierats som sumpskog av Skogsstyrelsen. Det nu avgränsade objektet är något mindre än Skogsstyrelsens avgränsning av sumpskogen. På delar av Skogsstyrelsens objekt förekommer vanlig skogsvegetation och endast den delen av sumpskogen där över 50 % av vegetationen är hydrofil, dvs. fuktighetsälskande, har klassats som våtmark i denna inventering.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Objektet utgörs till största del av öppet kärr som i stort sett är opåverkad av negativa mänskliga ingrepp.

E Tallbevuxet kärr

Klass 2

Beskrivning: Det här objektet utgörs av ett litet tallbevuxet fattigkärr som omges av hållmarkstallskog. Förutom tall förekommer även enstaka glasbjörkar och sälgar på myren. Gamla träd saknas, men det finns en del död ved på olika nedbrytningsstadier. Fältskiktet utgörs till största delen av starr och sjöfräken. Även hjortron, kråklöver, skvattram, tranbär och ängsull förekommer allmänt. På torrare platser växer det även odon. Bottenskiktet domineras av vitmossa. Kärret är platt och utgörs nästan helt av fastmatta, dock förekommer ett antal mindre vattenspeglar.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsam-

8 Objekt E utgörs av ett litet tallbevuxet kärr omgivet av hållmarkstallskog.

9 Objekt F utgörs av ett trädbevuxet fattigkärr.

4

mansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Vissa ekologiska förutsättningar såsom död ved och öppet vatten finns.

F Fattigkärr med tall och sälg

Klass 2

Beskrivning: Det här objektet utgörs av ett litet tallbevuxet kärr. Objektet är ett torvbildande kärr på plan mark. Trädsiktet utgörs av yngre tallar; gamla träd saknas och endast begränsat med död ved förekommer. Bland tallarna växer det en del videbuskar. Kärret ligger bredvid en mindre höjd. Vegetationen består till största delen av halvgräs och vitmossa. De dominerande halvgräsarterna är flaskstarr, vasstarr och ängsull. Bland de högvuxna halvgräsen växer bl a odon, skvattram, stjärnstarr, tranbär och vattenklöver. I bottensiktet förekommer, förutom vitmossa, tuvor med björnmossa. Kärret består helt av fastmatta och öppna vattenytor saknas.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Biotopen bedöms vara av lokal betydelse för variation.

G Trädbevuxet fattigkärr

Klass 2

Beskrivning: Det här objektet utgörs av ett trädbevuxet fattigkärr med tall. Objektet är ett torvbildande kärr på plan mark. Här finns en del död ved, både i form av äldre lågor och nyligen fallna tallar. På marken växer det kråklöver, stjärnstarr, gråstarr, vattenklöver, flaskstarr, skvattram, ängsull och vass på en matta av vitmossa. Objektet övergår gradvis till medelålders barrskog.

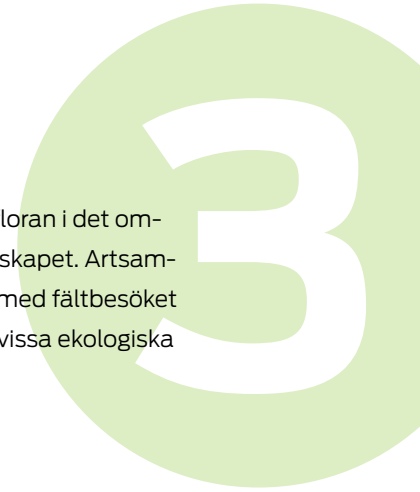
10 Objekt G utgörs av ett trädbevuxet fattigkärr med gott om död ved.

11 Objekt H utgörs av ett trädbevuxet kärr bredvid ett hygge.

2013-08-22

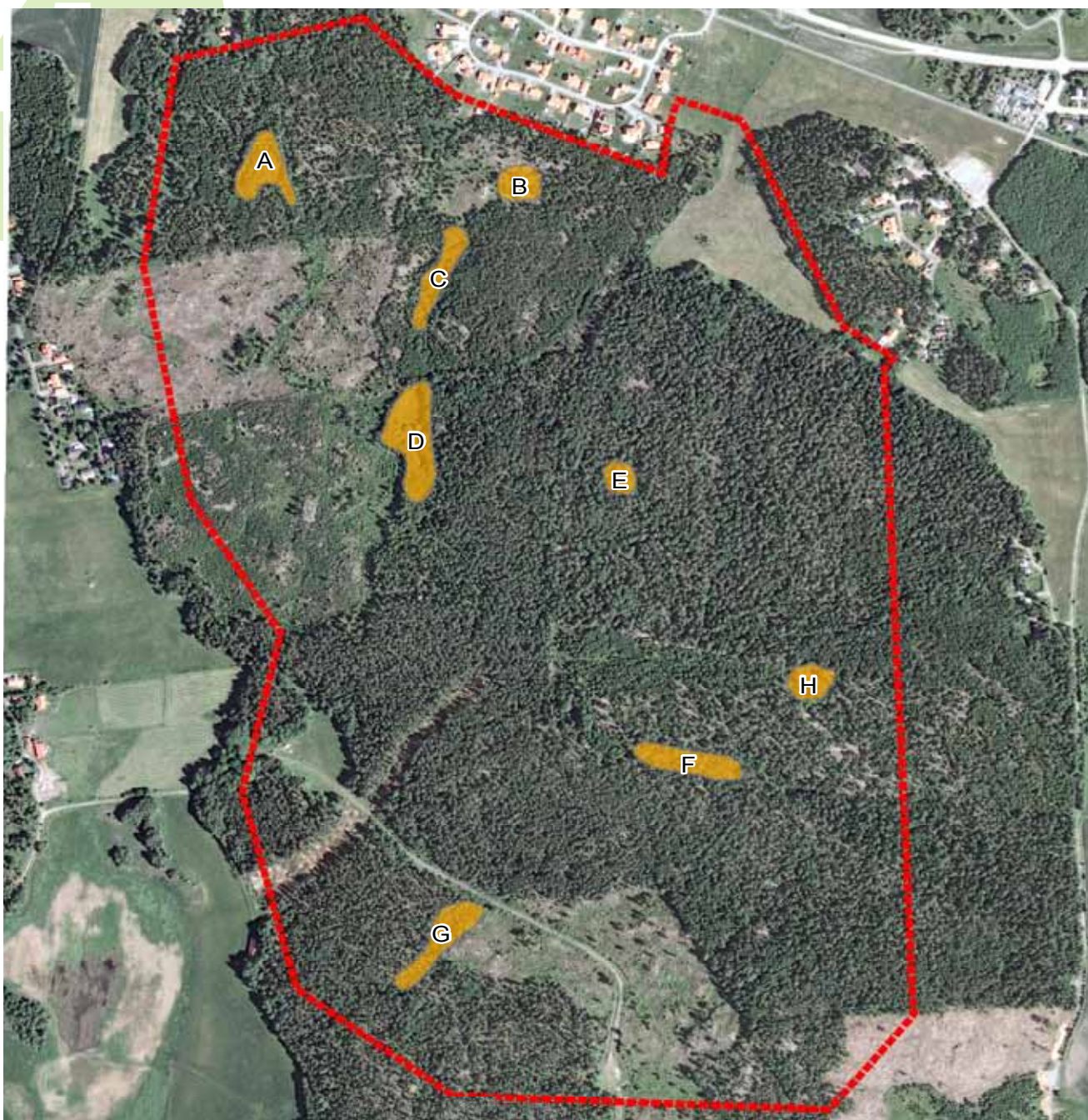
Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Objektet är av lokal betydelse för variation och det finns vissa ekologiska förutsättningar såsom död ved.

H Kärret vid Myrtorp

Klass 2

Beskrivning: Objektet utgörs av ett fattigkärr som är trädbevuxet. Objektet gränsar mot ett hygge i öst, mot en väg i norr och mot brukad skog i övriga riktningar. De dominerande trädslagen är glasbjörk och tall. Det förekommer även enstaka sälgar. Grova träd saknas, men död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer. Vanliga arter bland kärlväxter är flaskstarr, strandlysing, vasstarr, sjöfräken, vattenklöver, kärrsilja, kråklöver, ängsull, tranbär och odon, sumpmåra, brunven, fackelblomster. Inga grova träd, död ved finns.

Bedömning: Objektets flora består till största delen av våtmarksarter och avviker från floran i det omgivande skogslandskapet så att objektet har högre artrikedom än det omgivande landskapet. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Inga naturvårdsarter observerades i samband med fältbesöket eller är kända sedan tidigare. Det finns en del gamla stubbar, vilket betyder att objektet har i viss mån påverkats av skogsbruksåtgärder. Objektet utgör ändå ett varierande inslag i landskapet och innehåller vissa ekologiska förutsättningar såsom död ved.

- Naturvärdesklass 2
- Inventeringsområde

0 200 400 m

12 Våtmarkerna inom inventeringsområdet i Gunsta.

2013-08-22

5 Skyddade och fridlysta arter

I det här kapitlet redovisas vilka av de arter som omfattas av Artskyddsförordningen som förekommer eller skulle kunna förekomma i inventeringsområdet.

Fåglar

Dokumenterad förekomst

Inga listade fåglar har påträffats inom inventeringsområdet enligt uppgifter från Artportalen. Inte heller gjordes några observationer av listade arter under fältbesöket.

Trolig eller möjlig förekomst

De listade arter som påträffats i närområdet och som utifrån vilka naturmiljöer som finns i området antas kunna förekomma även i våtmarkerna inom det aktuella exploateringsområdet är järpe, mindre hackspett^{NT}, pärluggla, sparvuggla och spillkråka. Enstaka par av dessa arter skulle kunna häcka eller födosöka i området. Ytterligare fågelarter kan sporadiskt passera eller tillfälligt besöka området men har inga egentliga livsmiljöer här.

Arter som övervägts men som inte bedöms förekomma

Övriga listade fågelarter har uteslutits då deras utbredning inte når hit eller deras krav på livsmiljöer inte stämmer med det aktuella området. Arter som finns i närområdet, men vars miljökrav inte motsvaras av de våtmarker som återfinns inom det område som berörs av den planerade exploateringen är bivråk^{VU}, brun kärrhök, gräshoppsångare^{NT}, göktyta^{NT}, havsörn^{NT}, nötkråka^{NT}, ortolansparv^{VU}, sånglärka^{NT}, tornseglare^{NT}, trädlärka, törnskata och trana.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en lagstiftning som innebär fridlysning av ett antal arter och alla vilda fåglar, samt skydd av deras livsmiljöer. Artskyddsförordningen införlivar EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning.

Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, d.v.s. man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna. För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

Rödlistan

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter. I denna rapport redovisas arter i dessa tre kategorier samt arter som är nära hotade (NT).

Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet.

Den senaste rödlistan publicerades 2010.

Övriga arter bilaga 1

Dokumenterad förekomst

Inga arter som tas upp i Artskyddsförordningens bilaga 1 har påträffats inom inventeringsområdet.

Trolig eller möjlig förekomst

Arter som kan antas förekomma i våtmarkerna i området eller dess närområde är fladdermöss och åkergroda. Detta antagande grundas på kännedomen om arternas utbredning och livsmiljöer.

Nordisk fladdermus är en vanlig art som förekommer bland annat i skogsområden. Brandts fladdermus är en relativt vanlig skogslevande art. Vattenfladdersmus födosöker oftast över öppet vatten, men kan även förekomma i skogsområden. Även mustaschfladdermus, fransfladdermus, långörad fladdermus och gråskimlig fladdermus kan förekomma i skogar i Uppland. Dessa arter skulle kunna födosöka i inventeringsområdet.

Åkergroda finns i många olika miljöer, bland annat i fuktiga skogsområden. Det kan inte uteslutas att lämpliga livsmiljöer för enstaka individer finns i inventeringsområdet.

Arter som övervägts men som inte bedöms förekomma

Övriga arter har uteslutits då deras utbredning inte når hit eller deras krav på livsmiljöer inte stämmer med våtmarkerna i det aktuella området.

Bilaga 2

Dokumenterad förekomst

Inga arter som tas upp i Artskyddsförordningens bilaga 2 har påträffats inom inventeringsområdet.

Trolig eller möjlig förekomst

Arter som kan antas förekomma i våtmarkerna i området eller dess närområde är huggorm, skogsödlå, snok, vanlig groda, vanlig padda, jungfru marie nycklar, korallrot, nattviol, nästrot, tvåblad, lopplummer, mattlummer och revlummer. Detta antagande grundas på kännedomen om arternas utbredning och livsmiljöer. Enstaka individer respektive enstaka växtplatser av dessa arter bedöms kunna förekomma i inventeringsområdet.

Arter som övervägts men som inte bedöms förekomma

Övriga arter har uteslutits då deras utbredning inte når hit eller deras krav på livsmiljöer inte stämmer med våtmarkerna i det aktuella området.

Tabell 2. Redovisning av de arter som omfattas av artskyddsförordningen och som bedöms troliga i inventeringsområdet.

Art	Konstaterad förekomst	Möjlig förekomst	Kommentar
Järpe		x	Enstaka par av arten skulle kunna häcka i området.
Mindre hackspett ^{NT}		x	Enstaka par av arten skulle kunna häcka i området.
Pärluggla		x	Enstaka par av arten skulle kunna häcka i området.
Sparvuggla		x	Enstaka par av arten skulle kunna häcka i området.
Spillkråka		x	Enstaka par av arten skulle kunna häcka i området.
Nordisk fladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Brandts fladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Vattenfladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Mustaschfladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Fransfladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Långörad fladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Gråskimlig fladdermus		x	Inte observerad men arten förekommer i skogsmiljöer i Uppland. Arten skulle kunna jaga i inventeringsområdet.
Åkergroda		x	Inte observerad men arten förekommer bl a i fuktiga skogsområden och enstaka individer av åkergroda skulle kunna förekomma i våtmarker i inventeringsområdet.
Huggorm		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.

Art	Konstaterad förekomst	Möjlig förekomst	Kommentar
Skogsödla		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Snok		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Vanlig groda		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Vanlig padda		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Jungfru marie nycklar		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Korallrot		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Nattviol		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Nästrot		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Tvåblad		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Lopplummer		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Mattlummer		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.
Revlummer		x	Inte observerad men förekomst av enstaka individer bedöms som möjlig. Grundat på artens utbredningsområde och förekommande naturmiljöer.

6 Samlad bedömning

I detta kapitel redovisas en samlad bedömning av våtmarkernas naturvärde.

Naturen inom inventeringsområdet utgörs till övervägande del av produktiv skogsmark i ett småkuperat landskap. Mellan höjderna finns det några mindre torvbildande våtmarker utspridda i inventeringsområdet. Våtmarkerna i inventeringsområdet är av typen fattigkärr. Alla våtmarker, förutom ett delvis öppet kärr, är trädbevuxna. De vanligaste trädslagen på våtmarkerna är glasbjörk, sälg och tall.

Stora delar av våtmarkerna har utsatts av en viss mänsklig påverkan i form av dikning och skogsbruksåtgärder. Detta märks genom att äldre träd saknas i stort sett och att många av våtmarkerna är igenväxande med ett stort inslag av unga träd och buskar. Trots denna mänskliga påverkan har våtmarkerna inte helt förlorat sitt naturliga tillstånd. På många av myrarna finns det död ved i olika nedbrytningsstadier. Även andelen lövträd är större än i det omgivande skogslandskapet.

Vegetationen i våtmarkerna utgörs av växter som är typiska för fattigkärr. Artsammansättningen är så gott som naturlig. Fältskikt domineras oftast av starr eller andra halvgräs, medans bottenskikt består till stora delar av vitmossa. Inga naturvårdsarter observerades under fältbesöket eller är tidigare kända från området. Trots det är artrikedomen på myrarna högre än i det omgivande brukade skogslandskapet och myrarna är av betydelse för biologiska mångfalden på landskapsnivå. Även på regional nivå är det viktigt för biologisk mångfald att miljöer med naturlig artsammansättning inte minskar.

Våtmarkerna utgör livsmiljöer för växter och djur, vilka ofta är anpassade till den miljö de är en del av. Även om fynd av naturvårdsarter saknas skulle våtmarkerna kunna utgöra lämpliga livsmiljöer för naturvårdsarter som olika groddjur och en del fåglar. Dessutom är våtmarkerna viktiga för viltet. Våtmarkernas funktion i ekosystemet är beroende av en naturlig och fungerande hydrologi, varför de är känsliga för åtgärder som påverkar denna, t.ex. ovarsamma skogsbruksåtgärder i direkt anslutning till våtmarken, dikning i och runt våtmarken eller vägbyggen.

Källor

Webbsidor

Uppgifter om nyckelbiotoper och andra skogliga värden har hämtats från www.skogsstyrelsen.se 2013-07-03

Uppgifter om växt- och djurförekomster har hämtats från www.artportalen.se 2013-07-03

Uppgifter om rödlistade arter har hämtats från www.artdatabanken.slu.se/rodlista 2013-08-14

Uppgifter om arter har hämtats från www.artfakta.se/artfaktablad 2013-08-14

Uppgifter om Natura 2000-områden och naturreservat har inhämtats från <http://www.lansstyrelsen.se/upsala> 2013-07-03

Uppgifter om berggrund, jordarter och källor har hämtats från www.sgu.se 2013-07-03

De kartor och ortofoton som använts finns tillgängliga på Lantmäteriets karttjänst [SeSverige](http://SeSverige.se)

Litteratur

Ahlén, I. 2004: Fladdermusfaunan i Sverige - Arternas utbredning och status. Kunskapsläget 2004. Fauna och Flora 99(2): 2-11.

Gunnarsson, U. & Löfroth, M. 2009: Våtmarksinventeringen - resultat från 25 års inventeringar. Nationell slutrapport för våtmarksinventeringen (VMI) i Sverige. Naturvårdsverket. Rapport 5925.

Naturvårdsverket 2011: Öppna mossar och kärr - öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn. EU-kod: 7140. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11.

Naturvårdsverket 2012: Skogsbevuxen myr. EU-kod: 91D0. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11.

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002: Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen.

Ottosson, U. m. fl. 2012: Fåglarna i Sverige - antal och förekomst. Sveriges ornitologiska förening (SOF).

Påhlsson, L. 1998: Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510.

Swedish Standard Institutes 2013: Naturvärdesinventering (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard ftSS 199000. Version 2013-03-06, utgåva 1.

Swedish Standard Institutes 2013: Naturvärdesinventering (NVI) - Komplement till SS 199000. Teknisk rapport ftSIS-TR 199001. Version 2013-03-06, utgåva 1.

2013-08-22

enetjärn
natur ab

2013-08-22